

Sygn. akt V CNP 83/11

POSTANOWIENIE

Dnia 10 maja 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Hubert Wrzeszcz

w sprawie ze skargi Fundacji "G. " we W.
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Okręgowego z dnia 14 kwietnia 2011 r.,
w sprawie z powództwa Fundacji "G. " we W.
przeciwko Skarbowi Państwa - Prezydentowi Miasta J.
o ustalenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 10 maja 2012 r.,

**odrzuca skargę i zasądza od Fundacji "G. " we W. na rzecz
Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa 1800
(tysiąc osiemset) zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.**

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 14 kwietnia 2011 r. Sąd Okręgowy oddalił apelację powódki od wyroku Sądu Rejonowego o zmianę stawki procentowej rocznej opłaty z tytułu użytkowania wieczystego i orzekł o kosztach postępowania odwoławczego.

Od wyroku Sądu drugiej instancji powódka wniosła skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, ustanowiona ustawą z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98) jest – podobnie jak skarga kasacyjna – środkiem prawnym sformalizowanym. Wysokie wymagania formalne stawiane skardze są związane nie tylko z jej specjalną, nadzwyczajną funkcją w systemie prawa, ale wynikają także z potrzeby spełnienia wysokich oczekiwań profesjonalnych.

Zgodnie z art. 424⁵ § 1 k.p.c. skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia powinna zawierać oznaczenie orzeczenia, od którego została wniesiona, przytoczenie jej podstaw i ich uzasadnienia, wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne, uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie orzeczenia, którego skarga dotyczy, wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe oraz wnioski o stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem.

Wymienione wymagania skargi mają charakter konstrukcyjny i powinny być spełnione kumulatywnie. To oznacza, że skarga niespełniająca któregokolwiek z nich jest dotknięta tzw. brakiem istotnym, nienaprawialnym w trybie właściwym dla usuwania braków i podlega odrzuceniu bez wzywania do ich usunięcia. Każde z tych wymagań przewidzianych w art. 424⁵ § 1 k.p.c. – na co Sąd Najwyższy wielokrotnie zwracał uwagę – ma charakter samoistny, powinno być zatem spełnione niezależnie od innych wymagań (por. postanowienia Sąd

Najwyższego: z dnia 20 lipca 2005 r., IV CMP 1/05 i z dnia 18 stycznia III CNP 21/05 niepubl.).

Przepis art. 424⁵ § 1 k.p.c. wyraźnie odróżnia podstawy skargi oraz ich uzasadnienie (pkt 2) od wskazania przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne (pkt 3). Postawienie przez prawodawcę jako dwu odrębnych wymagań przytoczenia podstaw i ich uzasadnienia oraz wskazania przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne było – jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 27 stycznia 2006 r., III CNP 23/05 (OSNC z 2006 r. Nr 7-8, poz. 140) – zabiegiem w pełni świadomym i uzasadnionym. Spełnienie wymagania określonego w art. 425⁵ § 1 pkt 3 k.p.c. polega na wskazaniu konkretnego przepisu prawa, tj. numeru artykułu (paragrafu, ustępu), oraz aktu prawnego z podaniem miejsca publikacji, ewentualnie jego „wersji”, jeżeli był nowelizowany. Tymczasem skarżąca wymaganie wskazania przepisu, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne z prawem ograniczyła, odwołując się do podstaw skargi, do stwierdzeń, że zaskarżony wyrok jest niezgodny „z szeregiem ww. przepisów” lub „licznymi ww. przepisami”. W tej sytuacji należało uznać, że skarga nie spełnia wymagania przewidzianego w art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c., ponieważ przytoczone ogólnikowe odesłanie do przepisów wskazanych w podstawach skargi nie czyni zadość temu wymaganiu.

Do wymagań konstrukcyjnych skargi należy także wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe. W literaturze i orzecznictwie przyjmuje się, że ten obciążający skarżącego obowiązek oznacza przeprowadzenie prawniczej analizy przepisów dotyczących środków prawnych, których zastosowanie jest niedopuszczalne lub które z innych przyczyn nie mogły odnieść skutku. Zgodnie z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. skarżący musi „wykazać” (a więc nie „wskazać”, „przytoczyć” czy „uwiarygodnić”), że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Podkreśla się, że nie chodzi tylko o skargę kasacyjną czy skargę o wznowienie postępowania, ale także o inne środki prawne pozwalające na zmianę lub uchylenie orzeczenia, ewentualnie służące pozbawieniu lub ograniczeniu wykonalności (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2006 r., III CNP 23/05, OSNC 2006, nr 7-8, poz. 140).

Skarżąca poprzestała natomiast na stwierdzeniu, że: „Nie jest dopuszczalna kasacja od wyroku ze względu na zbyt niską wartość przedmiotu sporu. Nie zachodzi nadto żadna z określonych w przepisach kodeksu postępowania cywilnego przyczyn (podstaw) do wniesienia skargi o wznowienie postępowania w przedmiotowej sprawie.” Okoliczności powołane przez skarżącą nie mogą zatem być uznane za spełniające wymaganie przewidziane w art. 424¹ § 1 pkt 5 k.p.c.

Należące do wymagań konstrukcyjnych skargi uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie orzeczenia, którego skarga dotyczy, pozostaje w związku z tym, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia – zgodnie z art. 424¹ § 1 k.p.c., odczytywanym łącznie z art. 417¹ § 2 k.c. – przysługuje tylko wtedy, gdy przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem stronie została wyrządzona szkoda. A contrario, jeżeli szkoda nie wystąpiła, to skarga nie przysługuje (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2005 r., III CNP 5/05, niepubl. oraz z dnia 11 sierpnia 2005, III CNP 4/05, OSNC 2006, nr 1, poz. 16). Użyty w art. 424¹ § 1 i w art. 424⁵ § 1 pkt 4 tryb dokonany nakazuje przyjąć, że chodzi o szkodę, która już wystąpiła, a nie o szkodę hipotetyczną, zagrażającą w przyszłości (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2006 r., IV CNP 38/05, OSNC 2006, nr 7-8, poz. 141). Składając w skardze oświadczenie o jej wystąpieniu, skarżący powinien wykazać rodzaj i rozmiar szkody, czas jej powstania oraz związek przyczynowy między wystąpieniem szkody a wydaniem orzeczenia (verba legis: spowodowanej przez wydanie orzeczenia) (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 sierpnia 2005 r., III CNP 4/05 i z dnia 31 stycznia 2006 r., IV CNP 38/05).

Przepis art. 424¹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga uprawdopodobnienia szkody, spowodowanej przez wydanie orzeczenia, którego skarga dotyczy. W uzasadnieniu postanowienia z dnia 23 marca 2006 r., IV CNP 23/06 (OSNC 2006, nr 6, poz. 110) Sąd Najwyższy zauważył, że uprawdopodobnienie występuje w wielu przepisach Kodeksu postępowania cywilnego (art. 50, 162 § 2, art. 243, 730¹), jednakże w żadnym z nich nie zostało określone. Jedynie przepis art. 243 k.p.c. stanowi, że zachowanie szczegółowych przepisów o postępowaniu dowodowym nie jest konieczne, ilekroć ustawa przewiduje uprawdopodobnienie zamiast dowodu.

Wypowiadając się we wcześniejszych orzeczeniach w kwestii uprawdopodobnienia, Sąd Najwyższy stwierdził, że sąd może uznać jakieś twierdzenie za uprawdopodobnione tylko wtedy, gdy nabierze przekonania, iż prawdopodobnie tak właśnie było lub jest. Strony w celu uprawdopodobnienia mogą posługiwać się zarówno środkami właściwymi dla zwykłego postępowania dowodowego (np. dokumentami, zeznaniami świadków lub opiniami biegłych), jak i środkami nieuznawanymi przez Kodeks postępowania cywilnego za dowody (np. pisemne oświadczenia osób trzecich, surogaty dokumentów czy tzw. opinie prywatne). Samo twierdzenie strony, że wystąpiła szkoda nie wystarcza do uwiarygodnienia wystąpienia szkody i wywołania u sędziego przekonania o jej wystąpieniu. Spełnienie przewidzianej w art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanki uprawdopodobnienia szkody wymaga, aby skarżący powołał w skardze nie tylko wszystkie znane mu fakty, świadczące o związku między zaskarżonym orzeczeniem a spowodowanymi jego wydaniem stratami lub utraconymi korzyściami, ale także wskazał dowody lub co najmniej ich surogaty, uwiarygodniające twierdzenie wyrządzenia szkody (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2006 r., IV CPN 23/03, niepubl.).

Tymczasem zamieszczony w skardze wywód dotyczący uprawdopodobnienia szkody nie odpowiada przedstawionym wymaganiom. Skarżąca nie przedstawiła dowodów lub innych środków świadczących o tym, że chodzi o szkodę, która już wystąpiła, a nie o szkodę hipotetyczną, zagrażającą w przyszłości. W wywodzie dotyczącym omawianego wymagania skargi stwierdziła, że „obowiązana jest zapłacić stronie przeciwnej kwotę 19 618 zł opłat za użytkowanie wieczyste wraz z odsetkami oraz kosztami postępowania sądowego”. Uszło też uwagi skarżącej, że szkody w rozumieniu art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c. nie stanowią koszty procesu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2008 r., I CNP 47/08, niepubl.). Zawarte w skardze uprawdopodobnienie szkody spowodowanej wydaniem zaskarżonego orzeczenia nie może być zatem uznane za spełniające wymaganie przewidziane w art. 425⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji postanowienia (art. 424⁸ § 1 k.p.c. oraz art. 98 w związku art. 424¹², art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c.).